

УДК: 291.8

Крупник Я.Г., доцент ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького***БЛАГОСЛОВЕННА ПРАЦЯ ЯК ФАКТОР БУТТЯ
ТА ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ**

У контексті Святого Письма розглядаються питання праці та духовного розвитку людини.

Ключові слова: *Господь Бог, вибраний народ, людина, духовний розвиток, праця, відпочинок.*

Духовний зміст Святого Письма не тільки не заперечує, але й часто підкреслює значення матеріального у житті людини, особливо праці. Адже сам Господь Бог «творить аж по сю пору» [Йо. 5, 17].

І, творячи світ, сотворив Бог людину на свій образ; на Божий образ сотворив її; чоловіком і жінкою сотворив їх. І благословив їх Бог і сказав їм: «Будьте плідні й множьте і наповняйте землю та підпорядкуйте її собі» [Бут. 1, 27-28].

Й узяв Господь Бог чоловіка й осадив його в Едемському саді порати його й доглядати його, та дозволив з усякого дерева в саду споживати (й навіть з дерева життя посеред саду), тільки ж з дерева пізнання добра й зла не їсти [пор.: Бут. 2, 15-17].

Такими були перші заповіді Божих нашим прародичам.

А, виганяючи за непослух Адама з Едемського саду порати землю, Господь Бог ще раз наголосив на значенні праці для людини: «В тяжкій труді живитимешся з неї по всі дні життя твого» [Бут. 3, 17]; «В поті лица твого їстимеш хліб твій (...)» [Бут. 3, 19]. А жінці сказав: «(...) в болях будеш народжувати дітей (...)» [Бут. 3, 16].

Як бачимо, ці перші заповіді Божі чітко ставлять акценти на необхідному факторі людського буття, - праці, й настільки значимо, що матеріалісти, безперечно знаючи ці слова, вкладали у них зовсім інший зміст, ніби сама праця створила людину. За їхньою ж філософією, із завершеної формули виходить, що й працювати не потрібно, - бо людина вже створена. Однак, Господь каже: «Ідіть і ви в мій виноградник, що буде по справедливості, дам вам» [Мт. 20, 4].

Новозавітня притча про робітників у винограднику, насамперед, говорить про Царство Небесне, а також наводить приклад й про земне, однозначно заперечуючи безробіття: «Хочу бо й цьому останньому дати, що й тобі» [Мт. 20, 14].

Тема праці постійно присутня у Святому Письмі, починаючи від сотворення всесвіту. «На початку сотворив Бог небо й землю» [Бут. 1, 1]. А шостого дня Бог сказав: «Сотворімо людину на наш образ і на нашу подобу, і

нехай вона панує (...)» [Бут. 1, 26]. «І побачив Бог усе, що створив; і воно було дуже добре» [Бут. 1, 31].

Вже тоді Отець добре знав про найважчу працю Сина Свого, - молитву до кривавого поту у Гетсиманському саду й тяжкий хрест по дорозі на Голготу.

«Отче мій, якщо можливо, нехай мине ця чаша мене. Однак не як я бажаю, лише – як ти» [Мт. 26, 39], - повністю підпорядковує свою волю Син Отцеві задля нашого спасіння. Ця найвища свобода Сина Божого є виявом Його Божественної любові до Свого Отця і до людей, яких Отець хоче спасти [пор.: 2, п. 609]

Бог бо так полюбив світ, що Сина свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в нього, не загинув, а жив життям вічним. Бо не послав Бог у світ Сина світ засудити, лише ним – світ спасти [Йо. 3, 16-17].

Так, Бог бачив тяжку працю вибраного народу в єгипетській неволі, коли рабські умови були важчими за Божу заповідь, і Він змилювався: «Бачу я, бачу бідування народу мого (...). О, я знаю біль його! Тому я й зійшов рятувати його з рук єгиптян і вивести його з тієї землі в землю простору і гарну, що тече молоком та медом» [Вих. 3, 7-8].

Такою вибраною країною «офіційно» з 988 року стала й наша країна, й, відповідно, вибраним народом Божим є й український нарід [пор.: 3, п. 366]. Адже критерієм вибраності є «паритетні умови»: «Я візьму вас собі за народ, і буду вам Богом, і ви зрозумієте, що я – Господь, ваш Бог, що вивів вас із тяжкої невольничої праці єгипетської» [Вих. 6, 7]. «Я буду вам Отцем, ви ж будете мені синами та дочками», - каже Господь Вседержитель [II Кор. 6, 18].

І зразу ж напрошується питання: - то чому ж так натерпівся за тих більше тисячі років багатостраждальний Божий народ Руси-України?.. І найперше вибраний Богом єврейський народ зазнав лиха не менше...

Відповідь чітка й однозначна: - відступали від Бога, втікали від свого Творця, шукали собі інших богів, поклонялися ідолам, врешті-решт, не любилися братньою любов'ю.

А Господь заповів: «Ти не будеш поклонятися іншому богові; бо Ревнивий – ім'я Господне, він Бог ревнивий» [Вих. 34, 14]; «щоб не запалав на тебе гнівом Господь, Бог твій, і не винищив тебе з лиця землі. Не спокушайте Господа, Бога вашого (...)» [Втор. 6, 15-16].

Водночас: «Знай же, що Господь, Бог твій, - то правдивий Бог; Бог вірний, що дотримує союз і ласку по тисячні покоління для тих, що його люблять і пильнують заповіді його» [Втор. 7, 9].

Це добре знав Син Божий, який прийшов доповнити закон і пророків [пор.: Мт. 5, 17], й тому колись бо вибраному народові, потомкам того зіпсутого народу, що виляв собі боввана й поклонявся йому [пор.: Втор. 9, 12-14], й який шукав собі нового ідола, насамперед, особистої слави в людей [пор.: Йо. 5, 44], дає заповіді любові.

«Люби Господа, Бога твого, всім твоїм серцем, усією твоєю душею і всією думкою твоєю: це найбільша й найперша заповідь. А друга подібна до неї: Люби ближнього твого, як себе самого. На ці дві заповіді весь закон і пророки спираються» [Мт. 22, 37-40].

І тут ми можемо задуматися над питанням: - де ж ця найбільша й найперша заповідь у Святому Письмі найперше зазначена?.. Без сумніву, ця найперша заповідь, у буквальному значенні, уміщується у словах: «І благословив їх Бог» [Бут. 1, 28].

Це можна порівняти хіба що з тим, як Безначальний й Невмістимий Бог-Слово зволив зійти у лоно Пресвятої Діви Марії й умістити Себе у ньому до часу Різдва [пор.: 3, п. 193]. Так само й Заповіді Любові, які потім озвучив й своїм земним життям утвердив Ісус Христос, уміщуються у слові «благословив».

Бо усе приймає благословення Боже, усе співає Йому хвалу [3, п. 352].

Благословення є дією Самого Бога на добро та спасіння людини [3, п. 505].

Тож чому за це не любити Отця, Котрий задля нас віддав на страждання Сина Свого?! У Синові Він віддав нам усе, і в нас нема нестачі ні в якому «дарові благодаті» (I Кр. 1, 7), і ми благословенні «всяким духовним благословенням у Христі» (Еф. 1, 3) і дякуємо Отцеві за всі Його дари (Рм. 1, 8; Еф. 5, 20; Кл. 3, 17). Обидва акти благословення: спадаючий (благодаті) і висхідний (подяки) – об'єднані у Христі. Більшого, ніж це благословення – нема нічого [4].

І чому ж не любити Ісуса Христа, в якому здійснюється це Боже благословення?! Бо в Ньому Отець нас вибрав перед заснуванням світу, щоб ми були святі й бездоганні перед Ним у любові [2, п. 1077].

А хіба можна не любити Церкву – благословляючу Мати, яка просить Божої допомоги у різних випробуваннях, у здобутті «хліба насущного», бажає людям життя в достатку. Церква благословить людей на здоров'я і захист від недуг; на споживання Божих дарів, благословляючи першоплоди нового врожаю, а також на споживання плодів людської праці. Усе це робиться для того, щоб кожна людина розуміла, що Божим благословенням є кожна хвилинка її життя, подарована Богом для освячення і спасіння цього життя [пор.: 3, п. 505-509].

... Дві заповіді любові ... Здається, як мало? І за числом, і за зобов'язаннями...

Однак, то надзвичайно багато, по суті, це – неймовірне багатство, яке може мати людина, й якого не може ні купити, ні продати. Це багатство отримується даром, відкривши Господеві своє серце ... Але, все-таки, за нього потрібно заплатити. Чим? ...

Ставши вибраним народом Божим, – треба ним бути.

«Тепер же відкиньте й ви все те геть від себе: гнів, лютість, злобу, наклеп, сороміцькі слова з ваших уст!» [Кол. 3, 8].

«Вдягніться, отже, як вибрані Божі, святі й любі, у серце спочутливе, доброту, смиренність, лагідність, довготерпеливість, терплячи один одного й прощаючи одне одному взаємно (...). Так, як Господь простив (...). А над усе будьте в любові (...).» [Кол. 3, 12-14].

Усе це стосується й праці, - з любов'ю до Бога і ближнього. «Істинно кажу вам: те, чого ви не зробили одному з моїх братів найменших – мені також ви того не зробили» [Мт. 25, 45], - запевняє Господь. Апостол Павло

продовжує: «Усе, що тільки чините, робіть від душі, як для Господа, а не як для людей, знаючи, що приймете від Господа нагороду – спадщину. Служіте Господеві Христові! Хто кривдить, візьме відплату за те, що скривдив, без огляду на особу» [Кол. 3, 23-25].

Ще пророк Єремія говорив словами Господа сил до всіх виселенців, що Бог переселив їх з Єрусалиму у Вавилон: «Дбайте про благо тієї землі, куди я вас виселив, і молитесь за неї Господеві, бо в її добробуті – і ваше щастя» [Єр. 29, 7].

Так само й апостол Павло, даючи різні вказівки солунянам про молитву, працю, послух, наказує в ім'я Господа нашого Ісуса Христа сторонитися кожного брата, який живе в ледарстві, а не за переданням, що його прийняли. «Бо коли ми були у вас, ми вам це наказали: як хтось не хоче працювати, хай і не їсть» [II Сол. 3, 10]. Таким, що тільки байдикують, потрібно «спокійно працювати і споживати хліб, що самі заробили» [II Сол. 3, 12]. «А ви, брати, не втомлюйтеся добро чинити» [II Сол. 3, 13]. Однак, коли ж хтось не хоче послухати доброго слова й не наслідує у праці, тих не слід вважати за ворога, лише напоумити як брата [пор.: II Сол. 3].

Господь Ісус Христос, кажучи у притчах про працю [Мт. 13], навчає людей про Царство Небесне. Однак, нагадує й про десятину та наголошує не занедбувати те, що «найважливіше в законі: справедливість, милосердя і віру» [Мт. 23, 23]. «Істинно, істинно кажу вам: Кожен, хто гріх чинить, – гріха невольник!» [Йо. 8, 34].

У Новому Завіті зазначено [Мт. 6; Йо. 15; Рим. 8], що усяка добра праця твориться вільною людиною. Передумови до неї створюються нашим хрещенням, коли людина звільняється від первородного гріха. «Зарядження» ж до праці на весь тиждень відбувається «першого дня тижня» [Мр. 16, 1-2], яким є свята неділя. У цей день людина знову і знову уподібнюється до Бога. Це стається під час Божественної Літургії, коли на молитовне прохання Церкви, – священика і мирян, на вірних сходить Святий Дух, а споживаючи під час Євхаристійної трапези Тіло і Кров Господа нашого Ісуса Христа, ми приймаємо у наше життя Сина Божого. Тоді ж і приходиться любов, – до Бога і ближніх, і ми, переображуючись, досягаємо богоподібності, – Христос робить нас учасниками Божої природи [пор.: 3, п. 388–390]. Й на Божу подобу із Його благословенням можемо й маємо право переображувати світ, щоб усе створене «було дуже добре» [пор.: Бут. 1, 31].

Отже, у країні вибраного народу Божого, водночас із духовним зростанням, мають бути відрегульовані питання благословенної вільної праці, які усували б безробіття, рабську залежність від іншого, забезпечували належні умови праці, відповідну платню тощо.

Належно, прозоро і чітко має працювати пенсійна програма, яка б не ускладнювала усю систему праці, сприяючи відтоку молодих здібних сил з країни «молока і меду», тим самим збільшуючи безробіття та інші проблеми, а виразно стимулювала б надію підрастаючого покоління й віру у завтрашньому добромому дні Божому [пор.: I Пт. 3, 10].

Тут чітко має звучати питання любові до ближнього, - «найменшого» й «останнього», який ось-ось почне свій шлях «у світ широкий».

Людам похилого віку, які мають достатнє пенсійне забезпечення, потрібно добре усвідомити слова Господа Бога до пророка Мойсея: «І ти туди не ввійдеш! Ісус Навин, твій слуга, – той увійде туди; йому додай відваги, бо він саме віддасть її у насліддя Ізраїлеві» [Втор. 1, 37-38].

...Сьогодні Україна, яка з Божою допомогою вибралась із «пустелі атеїзму», намагається знайти вихід із «лісу проблем», до якого потрапила у пошуках Істини. Найбільше зло в тому, що немає любові «усього серця», а є сфери впливу, партійні обмови, мовна провокація та інші негаразди, які розділюють «царство, місто чи дім» [пор.: Мт. 12, 25]. А Ісус навчає: «Все, отже, що бажали б ви, щоб люди вам чинили, те ви чиніть їм, – це ж бо закон і пророки» [Мт. 7, 12]; «Шукайте перше Царство Боже та його справедливість, а все те вам докладеться» [Мт. 6, 33].

Безперечно, у Господа Бога є чіткий стратегічний план щодо нашої країни. Саме тому сьогодні не тільки потрібно не забувати Господа, який вивів наш народ з неволі, але й не прогнівити його [пор.: Втор. 9, 12], – не вилляти собі «золотого тельця» – нового боввана.

Новітній бовван – це, перш за все, сучасне видовище, яке полонить нашу країну звідусіль, пропонуючи: «Поклонись».

Видовище – це суспільне зло, яке, як анафілактична реакція, призводить до шоку й фізичної смерті людей, якій передують агонія духовна. На духовному рівні це може звучати як «дискусія» між ангельськими силами – захисту та смерті [пор.: Дан. 10, 13]. Мовчання Бога за даної ситуації, – це нагода до каєття; допускання ж Його, – це біль, сльози, розчарування, нарікання, й нарешті навернення, а найбільше – любов. Отже, для вибраного народу потрібно розробляти не програму видовищ, а духовного розвитку й благословенної праці.

Однак, програма духовного розвитку – це компетенція Церкви, а держава не повинна, принаймні, заважати у цьому, допускаючи поширення видовищ різного характеру. Тут і азартні ігри, шкідлива реклама, зухвалі телепередачі та інші негативні впливи на психіку, насамперед, молодій людині, які, підсилені алкоголем, нікотином чи іншими токсичними речовинами, сприяють деградації особи та регресу суспільства. Ось тут з матеріалістами у чомусь можна погодитись.

Якщо Церква піклується про спасіння людських душ, то держава, розуміючи Божий план щодо вибраного народу, має піклуватися про добру працю та відпочинок, благословенні Богом. В іншому ж випадку, «царство», яке поклоняється ідоліві й «розділене в собі, запустіє» [пор.: Мт. 12, 25].

А Царство Небесне, яке здобувається силою [пор.: Мт. 11, 12], на правду, починається уже на землі, в країні вибраного народу Божого.

Висновки:

1. Перші заповіді Божі стосуються праці. Однак, найбільша й найперша заповідь: «Люби Господа, Бога твого (...)» [Мт. 22, 37–40]. Вона, у буквальному значенні, найперше зазначена у словах: «І благословив їх Бог» [Бут. 1, 28].

2. Праця стає для людини благословенням, якщо вона є співпрацею з Господом і співучастю з Його промислом щодо світу і людини. Через таку працю людина уподібнюється до Бога [3, п. 975].

3. Непосильна й гріховна праця, а також ледарство осуджуються у Святому Письмі як такі, що заважають духовному розвитку людини, створюють перешкоди для досягнення Царства Небесного.

4. Тема відпочинку людини закладена разом із темою праці і розглядається у контексті відновлення сили, продуктивності праці й Божої заповіді святкування «дня Господнього» [3, п. 983–985].

5. У країні вибраного народу Божого мають працювати, насамперед, дві взаємопов'язані та взаємодоповнюючі програми: 1) духовного розвитку (компетенція Церкви); 2) праці та відпочинку (компетенція держави). Це може бути унормовано через конкордат [5].

6. Програма благословенної праці усуне масове безробіття, забезпечить своєчасну заробітну платню та належний пенсійний відпочинок.

7. Програми чи акції, спрямовані на популяризацію видовищ, – це новітнє ідолопоклонство; зло, яке перешкоджає духовному розвитку людини та шкідливе для суспільства.

Література

1. Святе Письмо Старого та Нового Завіту /Переклад тексту – о. Іван Хоменко, 3-го ЧСВВ. – Рим: Місіонер, 2007.

2. Катехизм Католицької Церкви / Синод УГКЦ. – Жовква: Місіонер, 2002. – 772 с.

3. Катехизм Української Греко-Католицької Церкви: Христос – наша Пасха. – Львів: Свічадо, 2011. – 336 с.

4. Словник біблійного богослов'я. За ред. Ксав'є Леон-Дюфура та ін. /Пер. з фр. Вл. Софрона Мудрого, ЧСВВ. – Жовква: Місіонер, 2010. – 992 с.

5. Галей І. Конкордат: єдина та основна міжнародна форма унормування взаємин між Церквою і Державою / Львівські Архiepархіяльні Вісті. – 2011. – № 7–8. – С. 32–47.

Summary

Blessed work as a factor of being and spiritual development of human

Krupnyk Ya.G.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z.Gzhytskyj*

The context of the Holy Testament deals with the questions of work and spiritual development of human.

Key words: God, selected people, human, spiritual development, work, rest.